

лезији и изнад лезије може бити промијењено. При влажним условима средине ткиво постаје слузасто и лако се распада. Уколико је сушни период присутан, стабљике могу бити шупље и исушене, са мацерираним сржи. Технички, израз “црна нога” се примјењује само када симптом настаје од зараженог сјеменског кромпира. Иначе, прави назив је “влажна трулеж” и може се развити касно у вегетацији и под дуготрајним кишним условима, када су стабљике склоне полијегању. Симптоми на зараженим кртолама могу бити видљиви, у зависности од степена инфекције и услова земљишта. Сјечење заражених кртола ће открити мацерирани ткиво са сирастим ткивом и/или желе конзистенцију која може показати љубичасте или црне рубове. Када су изложене ваздуху, пресјечене кртоле које могу, у зависности од бактерије, да испољавају непријатан мирис. Влажна трулеж на кртолама се јавља на лентицелама, крају столона и/или у ранама и шири се на цијелу кртолу. Када сјеменске кртоле почну да труну на пољу прије ницања, долази до сљепљивања са земљиштем, при чему остају као извор инфекције.

Узимање узорака *Candidatus Phytoplasma solani* (Stolbur phytoplasma)

- Кромпир из засада узорковати од друге половине јуна до августа.

- Сакупити цијеле листове са петелкама, стабљикама и ваздушним кртолама, те уколико су присутне, ставити у пластичне кесе и држати у фрижидеру до слања у овлашћену лабораторију (не дуже од два дана). Оптималан број узоркованих листова је пет до десет комада по биљци.

- Предуслов сузбијања столбура кромпира је сађење здравог садног материјала. Од октобра до новембра потребно је да инспекција прегледа кртоле сјеменског кромпира након вађења, те да оне које су сумњиве издвоји и пошаље овлашћеној институцији на даље анализе присуства *C. Phytoplasma solani*. Сјеменске кртоле могу бити фитоплазматичне са испољавањем мање или више симптома. Из ових разлога сјеменске кртоле морају се узорковати на проверу присутности *C. Phytoplasma solani* и у рејонима појаве столбура. Приликом прегледа користити чисте рукавице и након сваког лота мијењати их.

Узимање узорака *Erwinia chrysanthemi* (Dickeya spp.)

Посебан надзор над овим штетним организмом обухвата визуелни преглед усјева кромпира у току вегетације. Поље се прегледа по дијагонали или према шеми, пратећи слово W. Уколико се уоче симптоми, узоркује се цијела биљка и ставља у пластичне кесе, те држи у фрижидеру до слања у овлашћену лабораторију (не дуже од два дана).

Кртоле се прегледају приликом увоза и у складишту, а за лабораторијске анализе узима се од 100 до 200 кртола кромпира из сваке пошљике, односно лота, по могућности са симптомима.

Методологија лабораторијских анализа биљних узорака

За штетни организам *Candidatus Phytoplasma solani* (Stolbur phytoplasma) врши се међународно признатим и валидираним методама описаним у Clair et. al., 2003 Vitis 42, 151–7. Daire et al., 1997. European Journal of Plant Pathology 103, 507–14. EPPO PM 7/133, Generic detection of phytoplasmas, Bulletin OEPP/EPPO Bulletin (2018) 48 (3), <https://doi.org/10.1111/epp.12541> и PM 3/70 PM 8/1 (2) Potato, Bulletin OEPP/EPPO Bulletin (2017) 47 (3), 487–503. Док EPPO стандардни дијагностички протокол PM 7/155 (1) Pectobacterium spp. and Dickeya spp. се користи за дијагностику *Erwinia chrysanthemi* (Dickeya spp.).

ПРИЛОГ 2.

Табела 1а. Број визуелних прегледа и узорака за лабораторијско испитивање присуства штетног организма проузроковача *Candidatus Phytoplasma solani* (Stolbur phytoplasma) у производним засадама у Републици Српској

Подручје	Сјеменски кромпир
Производни засади	35

Табела 1б. Број визуелних прегледа и узорака за лабораторијско испитивање присуства штетног организма проузроковача *Erwinia chrysanthemi* (Dickeya spp.) у производним засадама у Републици Српској

Подручје	Сјеменски кромпир
Производни засади	35

Табела 2а. Број службених узорака садног материјала за лабораторијско испитивање присуства штетног организма проузроковача *Candidatus Phytoplasma solani* (Stolbur phytoplasma) са гранич-

них прелаза и у складиштима сјеменског кромпира у Републици Српској

Узорци	Број узорака
Кртоле кромпира	5

Табела 2б. Број службених узорака садног материјала за лабораторијско испитивање присуства штетног организма проузроковача *Erwinia chrysanthemi* (Dickeya spp.) са граничних прелаза и у складиштима сјеменског кромпира у Републици Српској

Узорци	Број узорака
Кртоле кромпира	5

1226

На основу члана 31. став 1. Закона о заштити здравља биља у Републици Српској (“Службени гласник Републике Српске”, број 25/09) и члана 76. став 2. Закона о републичкој управи (“Службени гласник Републике Српске”, бр. 115/18, 111/21, 15/22, 56/22, 132/22 и 90/23), министар пољопривреде, шумарства и водопривреде д о н о с и

ПРОГРАМ

**ПОСЕБНОГ НАДЗОРА НАД ПРИСУСТВОМ
КАРАНТИНСКИ ШТЕТНОГ ОРГАНИЗМА *Xylella
fastidiosa* Wells et al. - ПРОУЗРОКОВАЧА ПИРСОВЕ
БОЛЕСТИ НА ПОДРУЧЈУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
У 2024. ГОДИНИ**

Члан 1.

Овим програмом утврђују се мјере, рокови, начин спровођења мјера, субјекти који их спроводе, извори и начин обезбјеђивања и коришћења средстава, подручје дјеловања, као и начин контроле спровођења мјера посебног надзора над присуством *Xylella fastidiosa* Wells et al. - проузроковача Пирсове болести на подручју Републике Српске у 2024. години.

Члан 2.

(1) Циљ овог програма је утврђивање присуства, односно одсуства карантински штетног организма *Xylella fastidiosa* - проузроковача Пирсове болести у регистрованим расадницима, код произвођача расада, на пољопривредним газдинствима, на јавним површинама, у производним засадама биљних врста домаћина патогена, на окућницама и на мјестима уласка пошљике биљних врста домаћина патогена у Републику Српску, а које подлијежу фитосанитарном прегледу приликом увоза.

(2) Потенцијалне биљне врсте домаћини овог патогена (у даљем тексту: биљке домаћини) у Републици Српској су: винова лоза, цитруси, маслина, олеандер, врсте рода *Prunus* – првенствено бресква и трешња, као и лаванда, рузмарин, пеларгонија, винка и биљне врсте наведене у Прилогу 1. овог програма, који чини његов саставни дио.

(3) Посебним надзором истражују се локалитети на којима се у Републици Српској узгајају биљке домаћини из става 2. овог члана ради одређивања статуса истраживаног подручја за наведени организам, те утврђивања могућих путања уласка или ширења у Републици Српској.

Члан 3.

(1) Посебан надзор ради детекције карантински штетног организма *Xylella fastidiosa* спроводи се на цијелој територији Републике Српске.

(2) Посебан надзор и мјере надзора на граничним прелима и у регистрованим расадницима спроводи Републичка управа за инспекцијске послове (у даљем тексту: Инспекторат).

(3) Посебан надзор у производним засадама, на јавним површинама, пољопривредним газдинствима и на окућницама спроводе овлашћене институције које имају овлашћење Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде (у даљем тексту: Министарство) за спровођење послова

од јавног интереса у области дијагностике штетних организама и заштите здравља биља за штетни организам из става 1. овог члана.

(4) Овлашћена институција припрема информационе летке са стручним савјетима о начинима спречавања ширења и могућим мјерама контроле патогена и вектора.

(5) Програм посебног надзора подразумева мониторинг који се спроводи над присуством штетних организама (у даљем тексту: мониторинг).

(6) Увозне пошиљке које су обухваћене мониторингом не задржавају се на граничном прелазу и за њих фитосанитарни инспектор издаје рјешење о забрани промета до добијања резултата лабораторијских анализа.

(7) У случају детекције карантинског штетног организма, Инспекторат предузима све неопходне радње у складу са прописима којима је регулисана ова област.

Члан 4.

Одабир локација врши се на основу познавања биологије карантински штетног организма *Xylella fastidiosa*, климатских услова за његов развој и географске дистрибуције и величине комерцијалних производних засада, регистрованих матичњака и расадника, као и јавних површина на којима се узгајају биљке домаћини.

Члан 5.

(1) Подручја рада су мјеста уласка пошиљки биљака домаћина у Републику Српску, матични засади регистрованих расадника, затим производни засади, пољопривредна газдинства, окупљенице и јавне површине на којима се узгајају или расту биљке домаћини *Xylella fastidiosa*.

(2) Надзором се обухватају мјеста уласка пошиљки биљака домаћина на граничним прелазима, као могућих путева уношења карантински штетног организма *Xylella fastidiosa* у Републику Српску, затим матична стабла, производни засади, јавне површине, пољопривредна газдинства и окупљенице на којима се узгајају: винова лоза, бресква, трешња, маслина, цитруси, лаванда, рузмарин, винка, олеандер, *Polygala myrtifolia* и друге биљке домаћини.

Члан 6.

Вријеме вршења надзора у регистрованим расадницима, производним засадима и јавним површинама одређује се на основу животног циклуса штетног организма и фенологије биљака домаћина, а врши се у складу са међународно признатом и валидном ЕРРО дијагностичком методом.

Члан 7.

(1) Визуелни прегледи и узимање службених узорка врше се током сезоне раста биљака домаћина, када су симптоми видљиви.

(2) Визуелне прегледе и узимање службених узорка врше овлашћене институције уз присуство запослених у Министарству, који обављају послове пружања стручних услуга у пољопривреди, а који одређују локацију и засад за узимање узорка.

(3) Ток визуелног прегледа и начин узорковања прописан је у Прилогу 2. овог програма, који чини његов саставни дио.

(4) Надзор зависи од врсте биљке домаћина и географског положаја и врши се:

1) на матичним стаблима у регистрованим расадницима винове лозе, брескве, трешње, маслине, цитруса и других биљака домаћина,

2) код производјача расада рузмарина, лаванде, пеларгоније, винке и других биљака домаћина,

3) у производним засадима винове лозе, врста рода *Prunus*, маслине и цитруса, придајући посебну пажњу младим биљкама које потичу од садног материјала из трећих земаља,

4) на виновој лози, врстама рода *Prunus*, маслини, цитрусима, олеандеру, врсти *Polygala myrtifolia* и другим

биљкама домаћинима које се узгајају на окупљеницама, придајући посебну пажњу младим биљкама које потичу од садног материјала из трећих земаља,

5) на јавним површинама на којима су засађене младе биљке олеандера и друге биљке домаћини, придајући посебну пажњу биљкама поријеклом из Италије, Француске, Костарике и Хондураса.

(5) Биљке се прегледају појединачно, а опис мјеста узимања узорка и GPS позиција, као и остали подаци, наводе се електронским путем у Записнику информационог система Етфарм, односно подинформационог система Фито-Гис (у даљем тексту: Фито-Гис).

Члан 8.

Број узорка за лабораторијско испитивање присуства карантински штетног организма *Xylella fastidiosa*, који врши овлашћена институција, налази се у табелама 2. и 3. из Прилога 3. овог програма, који чини његов саставни дио, а детаљан приказ броја узорка биће дефинисан уговором о условима за реализацију и коришћење средстава за финансирање Програма из области заштите здравља биља.

Члан 9.

Број службених узорка за лабораторијско испитивање присуства карантински штетног организма *Xylella fastidiosa*, чије узимање врши Инспекторат, прописан је у табелама 1. и 4. у Прилогу 3. овог програма.

Члан 10.

(1) Лабораторијска испитивања узорка врше се у складу са међународно признатом и валидном дијагностичком методом ЕРРО Diagnostic protocol for regulated pests PM 7/24(4): *Xylella fastidiosa*, Bulletin OEPP/EPPO (2019) 49 (2), 175–227.

(2) Лабораторијски извјештаји, осим резултата анализа, садрже и методе по којима је вршена детекција.

Члан 11.

(1) Локације узорковања и визуелних прегледа уносе се у Фито-Гис апликацију.

(2) На основу резултата спровођења овог програма и извјештаја из лабораторија, омогућава се потпун преглед локација узорковања, те локација са негативним и позитивним узорцима унутар Фито-Гиса.

Члан 12.

(1) Рок за узимање узорка матичних стабала из регистрованих расадника, производних засада и јавних површина, те достављање узорка овлашћеној лабораторији ради лабораторијских анализа је 1. децембар 2024. године.

(2) Резултати овог програма воде се и достављају електронским путем Министарству, користећи Фито-Гис, до 10. децембра 2024. године.

(3) Рок за узимање узорка из увоза, његовог достављања овлашћеној лабораторији ради лабораторијских анализа од стране Инспектората је 31. децембар 2024. године.

(4) Овлашћене институције одмах извјештавају Министарство о посебним догађајима током спровођења овог програма, а посебно о свим случајевима откривања штетних организама који су предмет посебног надзора.

(5) У случају откривања штетних организама који су предмет посебног надзора, вршиоци одмах обавјештавају Министарство и Инспекторат, који предузима неопходне фитосанитарне мјере с циљем спречавања ширења и сузбијања штетног организма, а у складу са прописима из ове области, те о томе обавјештава Министарство.

Члан 13.

Спровођење овог програма финансира се из буџета Републике Српске на основу Правилника о условима и начину остваривања новчаних подстицаја за развој пољопривреде и села у 2024. години – право на подстицајна средства за финансирање програма из области заштите здравља биља.

Члан 14.

Ступањем на снагу овог програма престаје да важи Програм посебног надзора над присуством карантински штетног организма *Xylella fastidiosa* Wells et al. – проузроковача Пирсове болести на подручју Републике Српске у 2023. години (“Службени гласник Републике Српске”, број 29/23).

Члан 15.

Овај програм ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у “Службеном гласнику Републике Српске”.

Број: 12.03.3-330-1203/24
26. априла 2024. године
Бањалука

Министар,
Др **Саво Милић**, с.р.

ПРИЛОГ 1.

Листа биљака домаћина
за које је утврђено да су осјетљиве на *Xylella fastidiosa*

Биљке домаћини осјетљиве према <i>Xylella fastidiosa</i> subsp. <i>multiplex</i>	
Латински назив	Домаћи назив
<i>Acer pseudoplatanus</i> L.	горски јавор, бијели јавор
<i>Artemisia arborescens</i> L.	жбунолики пелин
<i>Asparagus acutifolius</i> L.	оштролисна шпарога
<i>Cistus monspeliensis</i> L.	љепљиви бушин
<i>Cistus salviifolius</i> L.	бијели бушин
<i>Coronilla valentina</i>	грмаста мљечика
<i>Genista x spachiana</i> (syn. <i>Cytisus racemosus</i> Broom)	зановијет, метлаш
<i>Genista ephedroides</i> DC.	врста жутилице
<i>Hebe</i>	хебе
<i>Lavandula angustifolia</i> Mill.	баштенска лаванда
<i>Lavandula dentata</i> L.	рецкаста лаванда
<i>Lavandula stoechas</i> L.	шпанска лаванда
<i>Myrtus communis</i> L.	ароматична обична мирта
<i>Pelargonium graveolens</i> L'Hér	мирисна мушкатла
<i>Prunus cerasifera</i> Ehrh.	црвенолисна шљива
<i>Quercus suber</i> L.	храст
<i>Rosa x floribunda</i>	ружа мјесечарка
<i>Rosmarinus officinalis</i> L.	рузмарин
<i>Spartium junceum</i> L.	звук, брнистра
Биљке домаћини осјетљиве према <i>Xylella fastidiosa</i> subsp. <i>paucica</i>	
<i>Acacia saligna</i> (Labill.) Wendl.	акација
<i>Asparagus acutifolius</i> L.	оштролисна шпарога
<i>Catharanthus</i>	винка, зимзелен
<i>Cistus creticus</i> L.	
<i>Dodonaea viscosa</i> Jacq.	
<i>Euphorbia terracina</i> L.	мљечика
<i>Grevillea juniperina</i> L.	гравелија
<i>Laurus nobilis</i> L.	ловор
<i>Lavandula angustifolia</i> Mill.	баштенска лаванда
<i>Myrtus communis</i> L.	ароматична обична мирта
<i>Myoporum insulare</i> R. Br.	
<i>Nerium oleander</i> L.	олеандер
<i>Olea europaea</i> L.	маслина
<i>Polygala myrtifolia</i> L.	
<i>Prunus avium</i> (L.) L.	трешња
<i>Prunus dulcis</i> (Mill.) D.A. Webb	бадем
<i>Rhamnus alaternus</i> L.	ваздазелена кркавина

<i>Rosmarinus officinalis</i> L.	рузмарин
<i>Spartium junceum</i> L.	звук или брнистра
<i>Vinca</i>	винка
<i>Westringia fruticosa</i> (Willd.) Druce	
<i>Westringia glabra</i> L.	
Биљке домаћини осјетљиве према неколико подврста <i>Xylella fastidiosa</i>	
<i>Coffea</i>	кафа

ПРИЛОГ 2.

Ток визуелног прегледа и начин узорковања

1.1. Визуелни прегледи

Визуелни прегледи спроводе се на биљним врстама на мјесту или у близини мјеста производње и на мјестима уласка пошљики на основу листе биљака домаћина које су се показале као симптоматичне у ЕРРО региону.

Визуелни прегледи на мјесту или у близини мјеста производње спроводе се само током периода вегетације, по могућности по обичном времену:

1) поље – визуелни прегледи једногодишњих и вишегодишњих биљних врста спроводе се у току периода вегетације (не током фазе мировања), са оптималним периодом од краја прољећа до почетка јесени,

2) мјеста која примају већи број пошљики захтијевају више од једне инспекције на годишњем нивоу, на основу процјене ризика.

1.2. Узорковање за лабораторијско тестирање

Узимање узорака за лабораторијско тестирање потребно је вршити истовремено са визуелним прегледима, у периоду вегетације. Узорковање симптоматичних биљака за већину домаћина осјетљивих на *Xylella fastidiosa* врши се у периоду испољавања симптома, од краја прољећа до почетка јесени. На основу искуства са подручја Италије и Француске, у обзир се узимају следећи аспекти:

1) за *Polygalu* spp. узорковање се изводи од краја прољећа до почетка јесени,

2) за *Olea europaei* и *Nerium oleander* запажања спроведена у Италији (у регији Апулија) показују да су:

– симптоми увенућа, сушења и ожеготина у вези са инфекцијама које проузрокује *Xylella fastidiosa* најизраженији током лjeta, иако могу бити присутни током цијеле године,

– у неким случајевима симптоми су уочени током зимског периода на почетку кретања вегетације,

– бактерија се може детектовати током цијеле године помоћу серолошких и молекуларних тестова, иако је доказано да молекуларни тестови имају већи степен осјетљивости и поузданости,

– изолација бактерија у чистој култури била је неуспјешна из узорака прикупљених са поља при температурама вишим од 38 °C,

– за листопадне врсте (нпр. *Prunus* spp.) у Италији (регион Апулије) у листовима прикупљених током лjeta симптоми су редовно уочавани и изолације су биле успјешне.

Узорак треба да се састоји од:

1) зрелог ткива (грана и лишћа), при чему је прикупљање из данака и младара у периоду активног раста потребно избјегавати,

2) зрелих листова са петелкама и дрвенастих гранича за вишегодишње биљне врсте,

3) стабљика и зрелог лишћа код зељастих врста, гдје је могуће.

Наведени тип узорака ткива треба да обезбиди највиши могући ниво детекције циљаног штетног организма. Приликом узорковања потребно је испратити принципе добре праксе за узорковање биља и биљних дијелова за лабораторијско тестирање (нпр. евиденција података о узроку на лицу мјеста узорковања, коришћење одговарајућег прибора и материјала за узорковање, дезинфекција прибора и алата итд.).

Биљке са испољеним симптомима

Узорак треба да се састоји од репрезентативних грана или резница са јасно испољеним симптомима на узоркованој биљци/биљкама и да садржи најмање 10–25 листова (у зависности од величине листа). Препоручено је да се узорковање изврши са једне симптоматичне биљке или, уколико није могуће, са више симптоматичних биљака.

Биљке без испољених симптома

Узорак треба да се састоји од грана или резница са узорковане биљке/биљака и да садржи најмање од четири до десет грана или резница (у зависности од величине биљке домаћина).

ПРИЛОГ 3.

Табела 1. Број узорака за визуелни преглед и лабораторијско испитивање присуства инфекције *Xylella fastidiosa* на матичним стаблима у регистрованим расадницима пољопривредног биља у Републици Српској

Биљке домаћини	Број визуелних прегледа са узорковањем за лабораторијско испитивање
Матична стабла биљака домаћина	12

Табела 2. Број узорака за визуелни преглед и лабораторијско испитивање присуства инфекције *Xylella fastidiosa* у производним засадама и на окућницама у Републици Српској

Подручје	Број визуелних прегледа са узорковањем за лабораторијско испитивање
Република Српска	128
Укупно	128*

* Извршити визуелни преглед и узимање узорака за лабораторијско тестирање на биљкама домаћинима у зависности од њихове заступљености.

Табела 3. Број визуелних прегледа и узорака са јавних површи на за лабораторијско тестирање присуства *Xylella fastidiosa*

Подручје	Број визуелних прегледа са узорковањем за лабораторијско испитивање
Република Српска	12
Укупно	12

Табела 4. Број службених узорака из увоза за лабораторијско испитивање присуства *Xylella fastidiosa*

Узорци	Број визуелних прегледа са узорковањем ради тестирања латентне инфекције
Увезене пошилке биљки домаћина	3
Укупно	3

Табела 5. Укупан број узорака за Програм посебног надзора над присуством *Xylella fastidiosa* на подручју Републике Српске у 2024. години

Узорковања и визуелни прегледи	Број визуелних прегледа са узорковањем за лабораторијско испитивање
Регистровани расадници у Републици Српској (Табела 1)	12
Производни засади и пољопривредна газдинства и окућнице у Републици Српској (Табела 2)	128
Јавне површине (Табела 3)	12
Увоз (Табела 4)	3
Укупно	155

1227

На основу члана 31. став 1. Закона о заштити здравља биља у Републици Српској (“Службени гласник Републике Српске”, број 25/09) и члана 76. став 2. Закона о републичкој управи (“Службени гласник Републике Српске”, бр. 115/18, 111/21, 15/22, 56/22, 132/22 и 90/23), министар пољопривреде, шумарства и водопривреде д о н о с и

**ПРОГРАМ
ПОСЕБНОГ НАДЗОРА НАД ПРИСУСТВОМ
КАРАНТИНСКИ ШТЕТНОГ ОРГАНИЗМА *Alternaria mali* Roberts - ПРОУЗРОКОВАЧА АЛТЕРНАРИЈСКЕ
ПЈЕГАВОСТИ ЈАБУКЕ НА ПОДРУЧЈУ
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ У 2024. ГОДИНИ**

Члан 1.

Овим програмом утврђују се мјере, рокови, начин спровођења мјера, субјекти који их спроводе, извори и начин обезбјеђивања и коришћења средстава, као и начин

контроле спровођења мјера посебног надзора над присуством *Alternaria mali* Roberts - проузроковача алтернаријске пјегавости јабуке на подручју Републике Српске у 2024. години.

Члан 2.

(1) Циљ овог програма је утврђивање присуства, односно одсуства карантински штетног организма *Alternaria mali* - проузроковача алтернаријске пјегавости јабуке у матичним засадама регистрованих расадника, на пољопривредним газдинствима и окућницама, као и у производним засадама биљних врста домаћина патогена.

(2) Биљне врсте домаћини овог патогена у Републици Српској су јабучасте воћне врсте, врсте рода *Malus* (јабука [*Malus domestica* Borkh.] и дивља јабука [*Malus sylvestris* (L.) Mill.]).

(3) Посебним надзором истражује се шире подручје, односно локалитети на којима се у Републици Српској узгајају биљке домаћини из става 2. овог члана ради одређивања статуса истраживаног подручја за наведени организам, те утврђивања могућих путања уласка или ширења у Републици Српској.

Члан 3.

(1) Посебан надзор ради детекције карантински штетног организма *Alternaria mali* спроводи се на цијелој територији Републике Српске.

(2) Посебан надзор и мјере надзора у регистрованим расадницима спроводи Републичка управа за инспекцијске послове (у даљем тексту: Инспекторат).

(3) Овлашћене институције које имају овлашћење Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде (у даљем тексту: Министарство) за спровођење послова од јавног интереса у области дијагностике штетних организама и заштите здравља биља за карантински штетни организам *Alternaria mali* спровode посебан надзор у производним засадама, као и на пољопривредним газдинствима и окућницама.

(4) Овлашћена институција припрема информационе летке са стручним савјетима о начинима спречавања ширења и могућим мјерама контроле патогена и вектора.

(5) Програм посебног надзора подразумева мониторинг који се спроводи над присуством штетних организама (у даљем тексту: мониторинг).

Члан 4.

Одабир локација врши се на основу познавања биологије карантински штетног организма, климатских услова за његов развој и географске дистрибуције и величине комерцијалних производних засада, регистрованих расадника и матичних засада и других површина на којима се узгајају биљке домаћини.

Члан 5.

(1) Подручја рада су мјеста производње садног материјала, производни засади, пољопривредна газдинства и окућнице на којима се узгајају биљке домаћини *Alternaria mali*.

(2) Надзором се обухватају матични засади у регистрованим расадницима, производни засади, пољопривредна газдинства и окућнице на којима се узгајају биљке домаћини *Alternaria mali* у Републици Српској.

Члан 6.

Вријеме вршења надзора прописано је на основу животног циклуса штетног организма и фенологије биљака домаћина, а врши се у складу са међународно признатим и валидним дијагностичким методама.

Члан 7.

(1) Визуелни прегледи и узимање службених узорака од овлашћене институције врши се током сезоне раста биљака домаћина, када су симптоми видљиви.

(2) Визуелне прегледе и узимање службених узорака врше овлашћене институције, уз присуство запослених у